

Den viktigste årsaken til prostatakraft ser ut til å være arv, skriver **Pernille Nylehn**.

Prostatakraft

Hos kvinner er brystkreft den vanligste kreftformen, hos menn er det prostatakraft – hvert år får drøyt 4000 menn diagnosen. Det er likevel

ikke den farligste kreftformen: Nesten 90% av dem som får prostatakraft, er i live etter 5 år. Og oppdages kreften tidlig, er sjansene for overlevelse over 95%. Et annet positivt trekk med prostatakraft er at mange får det først i høy alder. Da vokser kreftsvulsten langsomt og gir lite plager, og mange dør med sykdommen, ikke av den.

MEN DET ER ikke alltid en trøst å få vite at prognosen er god, eller at andre kreftformer er mer dødelige. En kreftdiagnose er skremmende for de fleste. Da er det viktig at man får god informasjon om sykdommen, om behandlingen, og om at prognosen er god.

Den viktigste årsaken til prostatakraft ser ut til å være arv. Hvis man har flere nære slektninger – bror, far eller bestefar – som har hatt sykdommen, bør man være på vakt. Risikoen øker også med alderen, som for de fleste andre kreftformer.

SYMPTOMENE på prostatakraft er ofte de samme som ved forstørret prostata (som jeg skrev om sist): treg vannlating, svak stråle, hyppig vannlating. Utfordringen er å skille hva som er hva. Legen ser på hvilke plager man har, om prostata virker forstørret, og på resultatet av blodprøver. Hvis det er mistanke om kreft, blir man naturligvis henvist. Hos spesialisten gjøres det ultralyd, og det tas vevsprøver (biopsier) fra kjertelen. Undersøkelsen må skje via endetarmen, så det er ikke spesielt behagelig. Etter undersøkelsen kan man få blødning, og det er en viss risiko for infeksjon.

HVIS MAN får påvist kreft, er operasjon den van-

ligste behandlingen, noen ganger med stråling i tillegg. Dessverre er det en viss risiko for komplikasjoner etter operasjon, først og fremst impotens og urinlekkasje. Man kan også gi bare stråling, det er mer skånsomt, men mer tidkrevende. Ofte gir man hormonterapi i tillegg. Hvilken behandling som velges kommer an på størrelsen på svulsten, om det er spredning, mannens alder, og risiko for komplikasjoner. Hvis det er en eldre mann med lite plager, kan faktisk det beste være å vente med behandling.

EN HET POTET når det gjelder prostatakraft handler om en blodprøve: PSA. Den kan avsløre kreft tidlig, men den er langt fra presis, og kan noen ganger skape mer problemer enn den løser. PSA er nemlig ikke en spesifikk kreftprøve, men kan være forhøyet av mange grunner: ved forstørret prostata, ved urinveisinfeksjon, ved prostatitt (betennelse i prostata), hvis man sykler mye, eller hvis man nylig har hatt inngrep eller undersøkelse av prostata eller urinveiene. Den vil også være litt høyere de første døgnene etter sex.

HVIS MAN derimot har fått prostatakraft, er PSA nyttig som mål på om sykdommen er under kontroll. En del ønsker å ta PSA for sikkerhets skyld, men den kan altså være falskt forhøyet. Så må man til undersøkelse og ta vevsprøver, med de problemer det kan medføre. Kanskje finner legen mikroskopiske mengder kreftceller som antagelig aldri ville ha utviklet seg, men som man ikke tar sjansen på å la være å behandle. Så ender man opp med å få en plagsom behandling som man strengt tatt ikke hadde trengt. En frisk mann blir pasient.

HVIS MAN ikke har spesielle plager, eller høy risiko for prostatakraft, er det med andre ord ikke anbefalt å teste seg.

Pernille Nylehn er spesialist i allmenntilleggsmedisin. Hun arbeider i Rehabilitering Vest i Haugesund
pernille.nylehn@kleppnett.no